

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Irodalmi fattyuhajtások.

Az esetet, a mely e cikk kiinduló pontjával szolgál, bőven pertraktálta már a napisajtó. Egy ismert nevű író megkezdett magáról és elcsatangolt olyan területre, amelyen a jó izlés még tévedésből sem fordul meg. És megesezt vele az a ritkaság, hogy csatangolás közben rábukkant a — királyi ügyész. A törvény embere a félhomályban bolyongó író vállára tette a kezét és az írónak, bármennyire szégyenkezett is, meg kellett mondania a nevét. És ő megmondta. Mindenki elszörnyködött rajta. Hogyan? Egy tehetséges fiatal író, aki már a nemzet első színpadán is szóhoz került, ilyen portékát is árul? Ez szomorú. Ugyanegy tollból hogyan kerülhet ki irodalom és pornográfia?

Eltekintve a konkrét esettől, rá kell mutatnunk arra a szomorú tényre, hogy az olvasó közönség izlése mindjobban elfajul. Ha bűnös mohósággal nem vetné rá magát a pornografikus szennyíratokra, alig akadna író, aki bemocskolná vele a tollát. Piszkos kétértelműségek, sőt ennél sokkal gyalázatosabb egyértelműségek uralkodnak a tónust sokhelyt az ugynevezett szalonokban is. Fiatal leányok jót kacagnak a legsikamlósbab megjegyzéseken. Nincs

olyan burkolt célzás, amit meg nem értenének. És ha a malacságok légkörét már egyszer magába szivta valaki, alig tud meglenni nélküle. Egyenesen megköveteli, hogy őt olyan társaságba vezessék, a hol flörtölni lehet. Más társaságot, ahol még tisztas a tónus, unalmasnak talál. Ahol nincs malackodás, ásitani kezd és haza kívánczik.

Felháborodunk azon, hogy egy neves író a csatornánál is mélyebbre alacsonyította tollát. De mit szóljunk arról a közönségről, amely üdvözlő táviratokat küld a pornográfia írójának s amely közönség kapva-kap ezeken a trágárságokon, a mely fényes jövedelmet biztosít a szennyírat szerzőjének, ellenben inségbérrel jutalmazza a tisztas irodalmi munkát? Kevés író fog ellenállani a csábításnak, mikor arról van szó, hogy sem értékes alkotásait, sem őt magát észre nem veszik, vagy a közönség mohósága folytán százakkal fizetheti a kiadó — a pornografikus termékeket. Szomorú Dezsőről mindenki tudja, micsoda irodalmi »termékek« miatt tartóztatták le; de vajjon e termékek olvasói közül hányan tudnak megmondani, mi volt a címe annak a szindarabnak, melyet ugyancsak Szomorú írt s a melyet az ország első színpadán mutattak be? Ez a különbség

a közt, hogy miként értékeli a mi közönségünk a komoly munkát és a szennyírodalmat. Azt kap, a mit maga keres.

Ime, ez az a publikum, amely pornografiára ösztönzi az írókat. És ha az író egy gyöngye pillanatában enged a közönség óhajának, galléron ragadják és becsukják érte, amint meg is érdemelte, de csak őt bántják, holott olvasói voltak, felbujtói, akiknek bűnössége nem kisebb.

De minden akcióra megjön a reakció. Reméljük, hogy a közönség előbb-utóbb meg fog undorodni ettől a gyalázatos irányzattól és vissza fog térni a tisztas, komoly litteratura szeretetéhez. A társaságban és a sajtóban vissza fog térni az a hang, a mely méltó ahhoz, hogy a kulturát és a morált szolgálja. És vissza fog térni az a mesterkéletlen egyszerűség, amely méltó arra, hogy megírassék és hogy elolvastassék.

Ha ez az idő ismét beköszönt, bizonyára nem akad író, aki vakmerő nemtörődomséggel szembe helyezkednék az uralkodó izléssel.

Ne feledjük, hogy az írónak közönsége izléséhez kell alkalmazkodnia. A közönség olyan irodalmat kap, a melyet megérdemel!

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A szentírás szociális törvényei.

A zürichi kereskedők egyesületében Littmann rabbi érdekes és aktuális felolvasást tartott a szentírás szociális törvényeiről. Az előadó párhuzamot vont a jelen társadalmi osztályuridások és a 2500 év előtti intézkedések között, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy a legkiválóbb szociális ellentéteket megszüntesse. Ugy mint napjainkban, a messze múltban is a tulajdon fogalma és az ur meg szolgál (munkaadó és munkás) közötti viszony kérdésének szabályoztatása voltak azok az »üt-köz« pontok, amelyek körül a harc állandó volt. Littmann rabbi három csoportban foglalta össze előadásának anyagát.

A tulajdon: A zsidóság paraszt, vagyis földművelő nép volt. Kereskedelemben — úgy mint napjainkban — nem foglalkoztak; azt az idegenek (nem zsidók) végezték el. Honfoglaláskor az egész terület — sorshuzás útján — a 12 törzs között lett felosztva. Minden törzs családjai és hozzátartozóinak arányában osztotta fel a saját területét. Rövid időn belül

részben okkal, részben a tulajdonos önhibáján kívül a birtokarányok erősen megváltoztak. Szükségessé váltak az első reformok. Ezek alapján elvként kimondották: Minden birtok rész minden körülmények között családi tulajdon marad. Elhalt az apa fiúörökös nélkül, úgy a leány lett az örökös, ha saját törzsbelihez ment feleségül. Ha korai halál elragadta a családfőt, a legközelebbi rokonnak kellett az özvegyet feleségül venni. Mindezen és más intézkedések eredményre nem vezettek, mert az élet egyre új lehetőségeket teremtett, amelyek az emberi törvényeket halomra döntötték. A nép elszaporodása következtében és mert a családi birtok osztatlan volt, az oldalági rokonok elszegényedtek. Ezeket a mindenkorai családfő termény és értékkel köteles volt támogatni, anélkül, hogy kamatot szedhetett volna. (Kamatot csak idegenektől volt szabad szedni.) Az eladósodott családfő, ha kénytelen volt birtokát elhagyni, 50 év múlva, azt minden kártérítés lefizetése nélkül, vagy ő, vagy örökösei visszakapták. Így keletkeztek a jubileumi évek, amelyek majd minden évben előfordultak, mert vagy ez, vagy az a család kapta vissza 50 év letelte után az ősi birtokot. Mindezekből megállapítható, hogy az ősi birtok csak bérbe, vagy adósságok tör-

lesztésére volt másnak kezére adva, azt eladni szabad nem volt.

Ur és szolga: Az utóbbinak jó bánásmód volt biztosítva. Az ur nem bánhatott vele kénye-kedve szerint, mint a rómaiaknál. A szolga nép két kategóriába volt osztva. Zsidó és nem zsidó szolgák. Ez utóbbiak háborúk alkalmával a hadi foglyok sorából kerültek ki (ezt az akkori hadi jog megengedte). Voltak idegenek, kik pénzért eladták magukat, vagy rabszolgák, akiket az idegen származású rabszolgakereskedők zsidók részére szállítottak. Az izraelita csak akkor lett szolga, ha adósságait törleszteni nem tudta, vagy nem akarta, vagy ha lopást követett el. Mindezek szolgálata csak addig tartott, míg az adósságot vagy a lopás okozta kárt nem törlesztette. Törvény volt, hogy a szolgák — az idegen származásúak is — a legjobb bánásmódban részesüljenek. Szigorú pénz és börtönbüntetés várt arra, aki egy szolgát bántalmazott. Szombaton ur és szolga egyaránt ünnepet tartott. A bármely okból megszökött szolgát nem volt szabad gazdájához visszakényszeríteni, mert a szökés elvitathatatlan joga volt minden szolganak. Miként a hét hetedik napja, úgy minden hetedik év szabát év volt, melyben szántás-vetés, szóval minden munka szünetelt. Büntetések és adósságok el-

szereket övének (cingulus, mely egyedül csak nálam szerezhető be.

Midőn a Főtisztelendő papság és n. nagydémű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka és jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre utóda,
 polgári és papi szabó.

Bumbera Imre
 polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház-oldal

Van szerencsém a n. é. közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a legujabb divatu és legjobb minőségű szöveteim raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papságot az egyszínű és fekete árúimra, melyeket kizárólagosan a Főtisztelendő papság részére tartok. Állandóan nagy választék reverenda, szimáda és egyházi quadrátusokból. Rivétum viola és fekete színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb hit. remény,

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 24.

Elnök: *Fasch Gyula*.

A mai ülés tíz órakor kezdődik. Hitelesítik az elmúlt ülés jegyzőkönyvét; elfogadják a börtörvényt harmadszori olvasásban, azután folytatják a tegnapi megszakított tárgyalását az 1909. évi költségvetésnek.

Ruska István az első szónok. Érdeklődéssel hallgatják az újabb időben szokatlanul alapos felszólalást. A szociálistákon kezdi. Ezeknek — úgy mond — egyetlen nemes törekvését ismeri, az alkohol elleni harcot. Majd statisztikai adatokat vonultat fel, annak illusztrálására, hogy a nemzeti vagyonosság nem növekedett a megnövekedett állami kiadások arányában. Épp ezért adózik elismeréssel a pénzügyi kormánynak, hogy az egyensúlyt mégis meg tudta találni. (Helyeslés.) A bankoknak állapotáról szól. Helyteleníti, hogy ügykörüket nem terjesztik ki a vidékre is és hogy nem csinálunk szociálpolitikát, a kisbirtokosok segítségét, parcellázást, gyáralapítást, iparfejlesztést és még sok egyéb jót sürget. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés és taps.)

Harambasics Agoston horvátul szól a költségvetés ellen.

Nagy György: Csak a vakok nem látják, csak a süketek nem hallják — kezdi *Nagy György* — hogy az országnak már betellett a koalíciós uralom. *Molnár Ferenc* szenzációs ördögében mondják, hogy nem az a bátorság, hogy egy erős embert üssünk meg, hanem egy nyomorék embert. Hát a kormány is ilyen bátor. Csak a szegényt, csak a nyomorultakat súlytja. Az átmeneti kormánynak nem lett volna szabad a tisztai fizetéseket emelni. E helyett Okolicsányi a delegációban maga ajánlotta fel a magasabb tisztai gázsit.

Mursa Gyula: Nagyon helyesen.

Nagy György: Vád alá kellene helyezni azokat, akik felemelték a tisztai fizetéseket.

Molnár Jenő: Az ilyen nemzetellenes kihágást, nem pedig a borcukrozást kellene büntetni. (Derűtség.)

Nagy György: Nem szabad megadni a milliókat a tisztéknek.

Mursa Gyula: Magyar embereknek adjuk. Negyven százalékuk magyar.

Molnár Jenő: Emelték volna a negyven százalékknak.

Nagy György: Nagyon szomorú, hogy akadt magyar miniszterelnök, ki a császár tör-

vénytelen jubileumi kereszt adományozását ellenjegyezte.

Elnök: Figyelmezteti *Nagy Györgyöt*, hogy ne vonja be a fejedelem személyét a vitába. Itt van a felelős kormány, támadja azt. (Derűtség.)

Nagy György: Hisz azt támadtam.

Elnök: Azért nem is figyelmeztettem, de a fejedelemmel ne foglalkozzék.

Molnár Jenő: No hát akkor vágd csak fiam *Forgách* tovább ezt a kormányt. (Nagy derűtség.)

Nagy György: Nagyon fáj nekem a kormány nemzetellenes politikája. Én az ősi függetlenségi politikát követem.

Simkó József: Ősi ám, tegnap született. (Derűtség.)

Nagy György: Nem értem, mert úgy félnek a titko szavazástól. Hanem ha a nemzet ama koalíció mellett van, akkor titokban is mellette lesz. (Derűtség.) Ezután a színházi ügyekre tér rá és támadja a kormányt, amiért a Nemzeti Színházat a Népszínház épületébe vitte, ahol a szindarabok finom nőanszai az ürességtől kongó nagy csarnokban elvesznek. (Derűtség.) Panaszkodik, hogy nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki színházak erkölcsi vívója is lesüllyedt. Fiatal lányokkal nem is lehet színházba menni.

Nagy Emil: Mész te fiatal lányokkal a kabaréba. (Derűtség.)

Nagy György: Ezután megint a miniszteri jogról beszél.

Mesöfi Vilmos: Szörnyű, hogy a választói tervezet ellen nem szabad tüntetni.

Hody Gyula: Mert nem megy ki a folyosóra, most egy kis tüntető sétára. (Derűtség.)

Nagy György: Folytatja a költségvetés támadását, majd így fejezi be: A költségvetést nem fogadom el.

Elnök: Ki következik?

Nagy György: Hohó, még én akarok beszélni. (Derűtség.) Kérek egy kis szünetet.

Elnök: Csak folytassa képviselő ur, tudom van sok mondani valója. (Derűtség.)

Nagy György erre, egyik tárgyról a másikra csapongva beszél tovább, majd röviden befejezi felszólalását.

Elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után tömegestől vonultak be a képviselők a terembe.

Szucsán János: A magyarok bejövetele.

Egy hang: Mikor lesz már az oláhok kimenetele.

Szucsán János: Azt várhatjátok.

Magdics Péter röviden beszélt s ezután az ülés 2 órakor véget ért.

lettek engedve, rabszolgák és adósságok révén szolgátságban tartott egyének felszabadultak. A felszabadult szolgák legnagyobb része helyét nem hagyta el, ezért büntetés jár oly formán, hogy a visszamaradt szolgák földműveleken keresztül a kapufélfához lettek mintegy megszégyenítésül szegezve.

Szociális gondoskodás: Jogot kaptak a szegények és gyengék arra, hogy jómódu rokonai és barátaitól támogatást követelhesse- nek. Kamatot csak idegenektől volt szabad szedni, a kik kizárólag kereskedelemmel foglalkoztak. A hitelező zálogot vehetett, de csak úgy, ha az adós a zálogot sajátkezűleg hozta ki az utcán váró hitelezőnek. Szerelvények és a szerszámok nem képezték a zálogtárgyat. Ha valaki a mezőn vetések, termények között ment, jogában állott — menés közben — annyi termést venni, amennyit puszta kézzel szedni és elvinni tudott. Aratáskor a tulajdonos kötelezve volt gabona és termény területeinek előírt nagyságban részét érintetlenül hagyni a szegények, idegenek, özvegyek és árvák részére. A mezőkön és utakon elhullott kalászokat és terményeket a tulajdonos nem szedhetette fel. Ez is a szegényeké volt. A termés tizedik része az őszi aratáskor özvegyek és árvák között lett szétosztva. Ilyen és sok más intézkedések a próféták állandó agitációja kö-

vetkeztében eszményivé fejlesztették a jótékonyági igyekezetet Judeában. Mindenkinek legyen földje, mindenki szabad legyen, senki — még az idegen sem — legyen örökös szolga, rab stb. Örökre senki el ne veszítthesse birtokát és ha mégis előfordult, úgy gondolkodás történt az irányban, hogy a gyermek vagy unoka visszkapja az ősi vagyont.

Mindez meg van írva a szentírásban és e szabályok fogyatékoságát a minden hetedik évben bekövetkező »szabát év« és minden ötvenedik esztendőben elkövetkező »jubileumi év« korigálta. Ezeknek a szabát és jubileumi éveknek volt köszönhető, hogy a zsidóság sem a lelki, sem az anyagi egyensúlyt el nem veszítette. A szabát és jubileumi évek az emberi természet és ész egyenlőtlen volta következtében eltulodott anyagi egyensúlyt újra és újra szabályozták. Így a tömeg lélek jogos és képzett haragja, elégedetlensége sohase jegecesedett ki annyira, hogy felbomlott volna a társadalmi rend.

Ezt az évezredes állapotot és nyugalmat a tűzzel-vassal terjeszkedő Róma zavarta meg. Izrael földjét előzönlítették a pogány hordák és megfojtották, semmivé tették az eszményi in- stitúciókat is.

Munkásházak Bihar megyében

Értekezlet a vármegyén.

Biharmegye törvényhatósága kimondotta, hogy a megyében a népjólét előmozdítása érdekében munkásházákat fog létesíteni. Eme határozat meghozatalára tulajdonképpen a miniszter hívta fel a vármegyét. A törvényhatóság ezen fontos kérdés megoldására egy bizottságot küldött ki. A bizottság tegnap tartott értekezletet a vármegyeházán, ahol megjelent *Keller* miniszteri kiküldött is.

Az értekezleten jelen voltak *Miskolczy* Ferenc dr. alispán elnöklété alatt *Fetser* Antal, *Baranyi* András, *Fekarovits* Imre, *Markovits* Antal, *Száhlender* Károly, *Erőss* Rezső, *Wallner* Ödön, *Des Echerolles Kruspér* Gilbert.

Az értekezlet megnyitása után a miniszteri kiküldött a munkásházák felől általános előadást tartott. Ennek kapcsán kijelentette a miniszteri kiküldött, hogy a vármegye törvényhatósága a munkásházákat az eddigi tapasztalatok alapján építheti fel. Az országban 12000 munkásházás felépítése van tervbe véve. Ezideig 2000 ház már fel is van építve.

Tehát már van egy bizonyos tapasztalat, melyet az eddigi építkezések alapján szereztek meg s ami megfelelő is. Ez a tapasztalat pedig az, hogy a munkásházák telkeit külön-külön minden egyes háznak kijelölik és azt átadják az illető munkásnak, aki felépíti a falakat. Ez alatt az idő alatt megfelelő napszámot kap, nehogy a más uton megszerzhető pénzt elveszítse. Amikor a falak fel vannak építve a törvényhatóság a munkásházának megfelelő tetőzetet már teljesen elkészítve adja át az illető munkásnak. A törvényhatóság a tetőzetet egy vállalkozó útján készítteti el tömegesen.

Az ily módon felépített házért a munkás 60 korona évi bért fizet.

Ezideig *Hódmezővásárhely* építettett a fenti módon házakat s arra a tapasztalatra jutott, hogy a kivándorlás csökkent.

A miniszteri kiküldött hangoztatja, hogy munkásházákat csakis ott kell építtetni, ahol munkások vannak, nehogy más idegen elemek is ily módon jussanak lakáshoz a munkások rovására.

A bizottság most első sorban *Ant* községben tartja szükségesnek, hogy ott 20 munkásházat építsenek fel.

A vármegye területén összesen 500 munkásházának a felépítése van tervbe véve. Az 500 ház egymillió koronába kerül. A bizottság javasolni fogja, hogy ezt a pénzt kölcsönképpen vegye fel a törvényhatóság s annak törlesztésére évi 20000 koronát fordítani. A törlesztést pedig a földművelésügyi miniszter által megígért támogatásból fogja fedezni.

A miniszteri biztos a kölcsönre vonatkozólag kijelenti, hogy azt a miniszter föltétlenül el fogja fogadni s így semmi sem áll útjába az építkezésnek.

Az alispán erre kijelentette, hogy az ügyek elintézését saját hatáskörében a legrövidebb terminus alatt fogja elintéztetni. Egyelőre nagyarányú akciót indít a községeknél, hogy hol és mennyi lakásra van szükség és végül, hogy mivel hajlandó a község az ügyet támogatni.

Az előzetes munkálatok még a tél folyamán meg fognak történni, úgy, hogy a tavasszal már meg lehessen kezdeni a házak építését.

Bonyodalom az annexió javaslat körül. Az annexió javaslat kétféle szövegezése — más a magyaré, más az osztráké, izgalmat keltett az osztrák politikusok körében, akik a magyar szövegű javaslatban kedvezést látnak a magyarok javára, Boszniához való jogát illetőleg. Szerintük Boszniának Magyarországhoz való csatolására gondolni csak akkor lehet, ha a közös hatalom szervei: hadsereg és tengerészet valósággal közös marad és a hadsereg kommandója végérvényesen biztosított. Csak közös osztrák-magyar hadsereg állhat fenn. Biztosítani kellene a közös vám- és kereskedelmi terület közösségének állandóságát. Szóval: Még kell szünnie a felmondásra alakult monarchiának.

A sürgősségi indítvány. Tegnap sikerült a 150 aláírást összeszerezni. Déli 12 órára együtt volt a névsor s azt Hoitsy Pál be is terjesztette. Érdekes, hogy a sürgősségi indítványt Lengyel Zoltán is aláírta. A sürgősségi indítványt ma fogja tárgyalni a Ház s e szerint már péntektől fogva nyolc óras ülések lesznek.

A törvényesen bevett

vallásfelekezeti varjak,

vagy a

repülő zsidók históriája.

Francia bohózat-irodalom se teremhet olyan grotlak és vidám komédiákat, mint a milyennel az élet, vagy annak tükre, a napi sajtó produkál. Amit az epigramm elmond magáról Goethenél, elmondhatja az irodalom is:

Warum seid ihr so frech, Epigrammen,
Warum nicht?
Wir sind nur *Ueberschriften*, die Welt hat
die *Kapitel* des Buchs.

Ilyen egész fejezetnek beillő komédiával kedveskedett a minapában a *szatmári sajtó*, melynek néhány száma kezünkbe került szerencsés véletlen folytán.

Az ottani *Gazdák Lapja* nov. 6-iki számában Csáky Gusztáv egy kis tárcában »Kár« cím alatt elmondja, hogy egy oroszországi barátja megbotránkozott a varjak képtelen sokaságán, mely az Alföldet ellepi, s hozzátette, hogy náluk a »barbár« Oroszországban kipusztították e károgó rablókat. Cikkíró aztán elkezd elmélkedni, hogy ott életrevaló, okos nép lakik, mi pedig akik törökkel, tatárral annyi veres karcot vívtunk századokon át, nyugodtan hagyjuk legnagyobb ellensegeinket évről-évre millió és millió számra elszaporodni, átadjuk nekik amink van. Kár, hogy mindjárt tenyésíteni nem kezdjük őket és eleje nem tessék sajátkezüleg terményeink javát ezzel az udvarias kéressel: vegyék és egyétek!»

Ugyanazon lap nov. 13-iki számában Antal Gábor ellen cikket írt, azt bizonyítgatva, hogy a varjak több hasznot tesznek mint kárt, idézve jeles madarászunk Hermann Ottó véleményét.

Most következik a *comp de théâtre*. A gazdaságinak indult vitába bekiáltott tudnillik Rosenfeld József dr, a Kelemen Samu képviselő »lapveszérlete« alatt álló »Szatmárnémeti« nov. 15-iki számának »A közönség köréből« c. rovatában »Isgatás« cím alatt, bekiáltott, hogy Csáky Gusztávot feljelentette az ügyészségnél, hogy az ügyészség meg is indította ellene az eljárást törvényesen bevett felekezeti ellen elkövetett igaz-

tás címén! »Megértették önök, ugymond szatmár-megyei gazdák? Csáky Gusztáv ur arra hívja fel önöket, hogy zsidó felebarátaitak pusztítsák ki, vagy üssék el az önök hazájából! Elő a vasvillákkal és öljük a zsidót tisztelt gazdaközönség! Mert Csáky ur így óhajtja!»

Csáky természetesen nem egyezett bele ebbe az Ovidius »Metamorphosisait« (átváltozásait) is megszegyentítő hüvés-z-produkcióba vagy evolúcióba, hanem a *Gazdák Lapja* nov. 20-iki számában visszalépett, »repülő zsidók« cím alatt az emlegetett 172-ik §-nak ellenébe szegezve a 258-at már mint a büntető törvénykönyvből, azaz, hogy a megrálgalmazás címén perli be Rosenfeld urat. Mert hát: »A tárcában habár névleg a varjak említve nem voltak, tekintettel, hogy »károgó«, a levegőben »repülő«, s tömegeikkel a napot elhomályosító lényekről volt szó, nem vagyok képes magamnak megmagyarázni, hogy honnan vette oda a zsidókat? Vagy talán a zsidók repülnek is? Mindig okos előrehaladott népek hittem a zsidót, de ennyi előrehaladottságot mégsem tételttem fel róluk. Ha bebizonyítja Ügyvéd ur, hogy a zsidók csakugyan repülnek, én, mint aki szintén nagyon szeretném ezt a szép sportot elsajátítani, azonnal kikeresztelkedem! erre szavamot adom!»

Sok mindent hallottunk mi már Szatmárról, de hogy ott a zsidók repüljenek, (itt nálunk ragadnak, itt ragadnak Várad-Velencén), hogy e varjak törvényesen bevett felekezeti képezzenek, végre hogy mikor legnagyobb ellensegeinkről van szó, akkor egy Rosenfeld kiáltson közbe: ezek mi vagyunk, zsidók! No ilyet legmerészebb álmainkban se gondoltunk. Farmannok Santos Dumontok, Wilbur Wrightok Zeppelinek szégyelhetitek magatokat annyi kudarc után, mert: a szatmári zsidók már repülnek!

Giulio Lucasproni.

Görcsöni az irodalomról és irodalompartolásról.

A kassai keresztény társadalmi kurzuson Görcsöni Dénes pompás előadást tartott az irodalomról, amely előadásból adjuk a következőket:

A modernség jelszavával dobálóznak ma mindenütt, — így szól — de különösen az irodalomban, mert ösztönszerűleg kapkodnak az emberek az újdonságok után. S e jelszó égisze alatt vétenek legtöbbször az irodalom ellen. A modern formák, romlott, erkölcstelen, érzéki szellemi tartalommal kerítik leginkább hálójukba a közönséget. Utal Görcsöni e téren a nagy szemét lerakódó művekre, a »nagy« irodalmi eseményekre, melyek legutóbb a Vigzinházból Molnár »Ördög«-ében, a Nemzeti Színházból a Lengyel »Hálás utókor«-ában kiindulva lökte le a lelkeket a biztos erkölcsi talajról. Az ilyen slágu pornografiát tartják nálunk, minthogy a nagy emberek tollából kerülnek napvilágra, modern magyar irodalomnak, mely csak a burkoltságban üt el az orfeumok meztelen pornografiájától. Ilyen modern irodalomra Magyarországon nincs szükség. Ennek nincs jogosultsága. Ez nem is magyar, mert kiöli a nemzet fiaiból a magyar jellem egyik legszebb vonását, a szemérmes tisztességet, megrontja az ízlést, disharmóniát teremt a lelkekben s undorító piszokkal borítja el a tisztességet és becsületet. Ez az irodalom sok bűne mellett még arra sem tarthat jogot, hogy modernnek tartsuk. Századunk törekvése az anyag hatásai alól felszabadítani az embert s a mai irodalomnak egyetlen célja, hogy az anyag a test bilincseibe dobja a szellemet. Ennek az irodalomnak csak egy igazolása lehet a mai korban: a rombolás, a hadüzenés a keresztény

morálnak. Az irodalom kiadja ezt a jelszót s az utca fékezetlen agitációban tovább hordja azt.

Ismeretes dolog, hogy ez az irodalom egy osztályának a munkája. Prosperál, mert mi vagyunk az okai azoknak a bűnöknek, melyeket a modern irodalom szül. Az egyedüli ellensúlyozóit, a kath. lapokat s különösen a nép legjobb lapját, az »Uj Lap«-ot úgy elhanyagoljuk, annyira nem törődünk velük, hogy azoknak élete alig más, mint örökös küzdelem az anyagi válsággal.

Ezer meg ezer ellenvetést hosnak fel a modern irodalom által megrontott emberek akkor, midőn szóba hozzuk előttük kath. lapjaink támogatását. Természetes dolog, hogy nincsenek jó újságjaink, előkelő irodalmunk, mert a kath. írók és újságírók háta mögött nincsen ezer meg ezer ember lelkesedése, ösztönzése, mert a kath. irodalom nem adja az embernek hizelegve szájába azt a szót, mely botlásait igazolja. Nincs elterjedt, erős, hatalmas kath. sajtónk, mert nem tartunk össze, nem áldozunk oly erővel és lelkesedéssel, aminővel a modern irodalom közönsége és művelői bennünket gyűlölnék és pusztítanak.

A Korán egyik mondása szerint egy nap melyet a hitért való harcban tölt az ember, többet ér, mint pusztán imádságban és bűjtben töltött ezer esztendő. A kath. irodalom föllemelésében is egyetlen cselekedet többet ér, mint bármiféle szónoklat vagy sopánkodás.

Dóczy báró leleplez

A *Neues Pester Journal* mai számában »Oroszország és az annexio« címen cikk jelent meg, melynek szerzőjét nem nevezi ugyan meg a lap, de körülírásából az tűnik ki, hogy az minden valószínűség szerint báró Dóczy Lajos, Andrassy Gyula bizalmasa és sok érdekes diplomáciai titok letéteményese.

Dóczy báró azt fejtegeti, hogy Oroszországnak tulajdonképpen nincs is joga ahhoz, hogy az osztrák-magyar monarchiának Boszniára és Hercegovinára való annektálási jogát kétségbevonja, vagy hogy az annektálás elé bármilyen akadályt gördítsen. Nincs pedig azért, mert Oroszország ezt a jogot kétszer is elismerte már.

Először akkor, mikor Sándor cár Ferenc Józsefet 1877-ben Törökország ellen való operálásra akarta megnyerni. A mi királyunk ebbe nem ment bele, hanem hajlandónak nyilatkozott olyan tárgyalások megkezdésébe, melyek a monarchia neutralitására vonatkoznak. Andrassy Gyula gróf 1878-ban Budán tárgyalt Novikov orosz megbizottal és e tárgyalásnak egyezség lett a vége. Ez egyezség szerint, ha Törökországban területváltozás állana be, akkor a monarchia birtokába veheti Boszniát és Hercegovinát. Ezt az egyezséget a cár is aláírta.

Esenkívül még egyszer elismerte Oroszország a monarchia birtoklási jogát.

A berlini kongresszus után, ugyanis, Oroszország és a monarchia külön egyezséget kötöttek. Ebben az egyezségben elismeri Oroszország a monarchiának azt a jogát, hogy a novibazári szandzsákban a török igazgatást a magáéval fogja helyettesíteni és hogy Boszniát és Hercegovinát véglegesen okkupálhatja.

Világos tehát, hogy Oroszország mindig csak a végleges okkupációra gondolhatott, amikor a monarchia birtokába vette a két tartományt.

Oroszország tehát most nem emelheti föl szavát, ha csak szét nem akar szakítani olyan egyezséget, melyet maga a cár írt alá.

Az új vágóhidról.

A létesítendő új vágóhid, mely marha- és sertésvágásokra szolgálna, előkészítési munkálatait, vagyis a terveket, költségvetését, valamint a vágóhidra vonatkozó szabályrendelet tervezetét kiadta a városi tanács a rendőrfőkapitánynak véleményes jelentés végett. A főkapitány jelentésében ellene van az új vágóhid létesítésének és pedig két okból.

Először, mert a teljesen új vágóhid létesítési költségeit oly módon akarja a tervezet biztosítani, hogy a vágási díjakat 150 perccel emeli (így például a marha vágási díja az eddigi 2 korona helyett 5 korona lenne.) Ez egyenesen a hus-árak drágulására vezetne s közvetve a többi élelmiszer drágulására is maga után vonná. A mai hallatlan piaci drágaság fokozása pedig valóságos csapás lenne a város egész közönségére.

Másodszor a terv szerint egész más helyen (az állatvásártér közvetlen szomszédságában) létesítendő új vágóhid fölöslegessé tenné a jelenlegi vágóhidat. Ezen épületeket a tervezet szerint csekély átalakítással katonai barakkokká lehetne változtatni s így viszont a jelenlegi katonai barakkok helyét kitűnően értékesíteni. Kérdés azonban, hogy az illetékes katonai körök elfogadják-e a vágóhidból átalakított katonai barakkokat? Pedig ha el nem fogadják, akkor az ehhez fűződött további kombinációk is megdőlnének. A főkapitány szükségesnek tartaná tehát, hogy az illetékes katonai körök is hallgattassanak meg.

Végül azon nézetének ad kifejezést a főkapitány, hogy a teljesen új vágóhid eszméjét ejtse el egyelőre a város, mert parancsoló szükség nem teszi indokolttá a félmillió koronát meghaladó eme építkezést. E helyett a jelenlegi vágóhid hűtőkamráit kell átalakítani és sertésvágóhid létesítendő két istálló helyiségeiből, mely kevés kiadással jár s a célnak megfelel.

UJDONSÁGOK.

* **Jogügyi bizottsági ülés a városházán.** Nagyváradi város jogügyi szakbizottsága pénteken, november hó 27-én délután 3 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalommal a következő ügyek kerülnek tárgyalásra: 1. A községi iskolák felügyelői állásának szabályozása; 2. új alszámvevői állás szervezése; 3. a bejelentési hivatalra vonatkozó szabályrendeletek.

* **A tisztviselők lakbérügye.** Tegnap igen leverő hírek keringtek a tisztviselők lakbérügyéről. Eddig ugyanis a tisztviselőknek megvolt ígérvé, hogy 80 százalékos javítást kapnak. A tisztviselők pedig 90 százalékot kértek. A tegnap közszájon forgott hír pedig azt kolportálta, hogy a tisztviselők csak 70 százalékos javítást kapnak. Állítólag ez a 70 százalékos javítást bevallás alapján lett megállapítva. A hír igen nagy lehangoltságot szült a tisztviselők körében és izgatottan várják annak illetékes helyről történő megcáfolását.

* **A szabadiskola második előadása.** F. hó 22-én érdekes és tanulságos felolvasásokban volt része a szabadiskola közönségének. A közs. polg. isk. zenetermék már az előadások kezdete előtt zsufoltságig megtöltötte a közönség, mely mindvégig kitartó türelemmel és érdeklődéssel kísérte az előadásokat. Az ügyesen összeállított programot dr. Kohányi Rezső nyitotta meg, a magyarok faj és nyelvrokonsága című felolvasásával, melyben a finnugor rokonságot hangsúlyozta a ma már hitét vesztett török rokonsággal szemben. A votjokokról szóló néprajzi karcolatában nyelvrokonaink nyomorúságos és minden tekintetben szánalomra méltó helyzetét ecsetelte. Követte

öt Ispanovits budapesti tanár zajos sikert aratott előadása: a finnekről. Előadásának első felében Finnországot ismertette turisztikai és geográfiai szempontból, második felében a finn nép magas színvonalu kulturájáról és etnográfiai helyzetéről értekezett igen jól összeállított s az előadást megvilágosító vetített képek kíséretében. Meg kell még emlékeznünk Laszcik Ernő tanítóképző intézeti tanár kellemes hangon elénekelt s a közönség nagy tetszése mellett megisméltett finn népdalairól is és kísérléről Rech Mihály zenetanárról. A minden ízében sikerült előadást -- még szombat este szűkebb körű társas vacsora előzte meg, amelyen Báthori Ferenc tanár üdvözlő szavaira a szabadiskola finn vendége Donner ur francia nyelven a következőket válaszolá: Sajnálom, hogy még nem szólhatok magyar nyelven az elhangzott barátságos szavakra. Örömmel tapasztalom itt, hogy nemcsak a száraz nyelvi egyezés van meg a magyar és finn nép között, hanem a kölcsönös meleg rokonszenv is. A magyar és finn barátságra üritem poharam.

* **A polgári iskolákat nem államosítják.** A napokban már volt szó a városi tanácsban, hogy a nagyváradi polgári fiú- és leányiskolák államosításából semmi sem lesz, mert a miniszter nem megy bele az államosításba. Így Nagyváradi városának sürgősen gondoskodni kell, hogy a községi polgári leányiskolát mielőbb felépítse. Most már egészen bizonyos, hogy a községi polgári iskolák államosítása legalább is hosszú időre elmarad. A kir. tanfelügyelő ugyanis tegnap átiratban tudatta a várossal, hogy a községi polgári iskolák államosítása iránt ezidő szerint tárgyalás nem indítható, mert az új állami polgári iskolák szervezése iránt már folyamatban levő tárgyalások, illetve már kilátásba helyezett állami polgári iskolák felállításával járó költségek tárcája megfelelő rovatát évekre leköti.

* **A járdvölgyi villamos telep áramszolgáltatása.** Említettük, hogy a villamos telep felügyelői bizottsága foglalkozott a gróf Korniss Károly által a Járdvölgyön építendő villamostelep áramszolgáltatása tárgyában, Nagyváradi városa részére benyújtott szerződéstervezettel s a városi villamosmű igazgatója által a szerződésre vonatkozó véleményével. A villamos telep felügyelő bizottsága tudvalevőleg a tárgyalások megindítását véleményezte, de csak 4 filléres egységarak alapján s a polgármester és a villamos igazgató a város érdekeinek megfelelően tárgyaljanak s tegyenek jelentést. A városi tanács tegnap délelőtt foglalkozott az ügygyel s teljes egészében magáévá tette a villamos felügyelő bizottság véleményes javaslatát.

* **Vasutak összeütközése a fővárosban.** A tegnap este a dunaparti pályaudvaron történt összeütközés okát még mindig kutatják a főkapitányságon. A kihallgatások még mindig folynak. Annyit már kétségtelenül megállapítottak, hogy az összeütközés közvetlen oka az volt, hogy a 2241. számú tehervonaton, amely 75 kocsiból állott, kevés volt a fékező és a közbekapcsolt fékezőkocsi. Hogy ezt a mulasztást ki követte el, még nincsen kiderítve és éppen ezért folytatják a forgalmi személyzet kihallgatását.

* **A koldusápoló gyűlése.** A Szent-Lászlórol nevezett koldusápoló és gyermekmenedékegyelet közgyűlését nem mint előbb tévesen irtuk, folyó hó 25-én, hanem *vasárnap, f. hó 29-én* d. u. 5 órakor fogja tartani az intézet helyiségében.

* **Megfagyott a kutban.** Mezőkeresztesi tudósítónk telefonálja, hogy ott tegnap reggel borzalmas módon lelte halálát egy ember. Nagy József 73 éves mezőkeresztesi ember

tegnapelőtt este a korcsmában annyira találta kóstolgatni az ujbort, hogy haza felé még a saját lakását is elfelejtette és Pető Miklós házába tért be. Pető udvarán egy kutat készítenek jelenleg. A kut már meg van ásva, azonban még nincs kávéval és gémmel ellátva s a gödör szabadon áll az udvaron. Nagy József a gödört nem vette észre és beleesett. Szerencsétlenségét csak másnap reggel vették észre amikor már meghalva találták. A kutban félméteres víz van s ebben töltötte Nagy az éjszakát. Az orvos fagyást állapított meg a halál okául.

* **A nyári szinkör építési költsége.** A nyári szinkör építésének költségeit tudvalevőleg Nagyváradi városa kölcsönből fedezte, amelynek annuitásos kamatait a közoktatási miniszter és a szinigazgató fedezik. Az építésre szükséges 82,000 korona kölcsönt a város két helybéli pénzintézetől vette fel. A belügyminiszter értesíti Nagyváradi városát, hogy a kölcsön felvételét jóváhagyta.

* **Összedőlt egy iskola.** Megdöbbentő és vértagyasztó katasztrófa híre érkezik Dorozsmáról: összedőlt egy iskola éppen akkor, amikor tul volt zsufolva gyermekekkel. Két kis leánykát haldokolva huztak ki a törmelék alól. Esztendőnk óta aggályos, hogy a rozoga iskolaépület nem fog összedőlni. Tavaly már annyira korhadt volt a régi iskola, hogy az idei iskolaév elején alá kellett gerendáznai. Három nap előtt Sztrakay Sándor rendőrfőgalmoz sürgősen jelentette Scussa Dezső tanfelügyelőnek, hogy haladéktalanul zárassa be az iskolát, mert életveszélyes benne a tanítás. A hatóságok azzal válaszoltak az előterjesztésre, hogy utalva a népiszkolai törvényre, kényszerítették a szülőket gyermekeik iskoláztatására, a tanítókat pedig, akik tanítványaik testi épségét féltették, szigorú megróvásban részesítették. — Ezzel ki is mondotta a dorozsmai katasztrófa áldozatainak halálos ítéletét. A katasztrófa voltaképpen az elsőemeleti tanteremben történt, ahol az elsőosztályú tanulók, hat-hét éves fiúcskák és leányok tanulták az ábécét. Az iskolát kilencszáz gyermek látogatta, a tulsufolt első osztályban ötven gyermek szorongott. A kötörmelék valamennyit eltemette; de nagyobb részüket szerencsésen kiásták a romok közül. Két leánykát: Nagy Erzsikét és Oláh Erzsikét haldokolva szállították a kórházba. *Tizenöt gyermek állapota igen súlyos;* eszméletlenül, lábbetegesen fekszenek szülőik lakásán s ezideig nem tértek magukhoz. A dorozsmai állapotokat jellemzi, hogy a katasztrófa áldozatait nem részesítették kellő ápolásban, mert a községben és környékén csak egy orvos van, dr. Nagy Miklós, aki estig sem látogathatta meg valamennyi sebesültet. Dorozsmán nagy a gyász, leirhatatlan az elkeseredés és felháborodás.

* **Adományok az árvaház részére.** A városi árvaház részére az alább felsorolt nemesszívű adakozók küldötték be adományukat: Báró Königsvarter Hermanné urasszony 5 putton almát és 3 putton szilvát; Bölönyi Józsefné urasszony 1 zsák lisztet; Sal Ferencné urasszony 1 putton barackot; Darvassy Lajosné urasszony 1 putton barackot, 1 kosár almát, körtét; özv. Kornstein Lajosné urasszony 1 kosár szőlőt; Báró Gerliczy Ferenc ur 2 kosár szőlőt és ifj. Jelinek Ferenc ur 1 kosár paszulyt. A midőn a nemesszívű adakozók fennebb említett adományaikért halás köszönetemet nyilvánítom, egyben árvaházunkat a város közönségének továbbra is nagybecsű támogatásába és figyelmébe ajánlom. Nagyváradi, 1908. nov. hó 24-én. Özv. Des Escholles Krusper Sándorné, a városi árvaház elnöknője.

* **Wéber Testvérek** Kabát, Alj és Bouz különlegességei nagy választékban megérkeztek. Telefon 684.

* **Borsalino őszi kalap ujdonságai** Reichard áruházába megérkeztek.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Szerencse fia.
Csütörtök: Bőregér.
Péntek: A gyermekliga javára bérletszünetben A bor.
Szombat: Utoisó szerelem.
Vasárnap: d. u. Tanító, este: Csókkirály.

Előadás a Gyermekbarát javára. A Szigligeti színház péntek estéje elé érdeklődéssel néz Nagyvárad színházbajáró közönsége. A Gyermekbarát egyesület készíti elő az előadás sikerét, mellyel a jótékonyágnak fog áldozni ez estén a színház. A társulat művészi becsvágygyal készül *Gárdonyi* falusi idilljének, *A bor* nak színrehozatalára. A jegyek árusítását teljesen kivette a Gyermekbarát az igazgatóság kezéből. *Kiss* Dávid Rákóczy-uti, özv. *Erényiné* Bémer-téri dohánytözsdeiben és előadás napján a színházi pénztárnál válthatók meg.

Csókkirály. Serényen folynak már a színházban *Sztojanovics* Jenő és *Orbán* Dezső vasárnap este színre kerülő operettjének, a »Csókkirály«-n k próbái. A nagy sikert ígérő operett tele van csipkefinom, intim hangulatokkal, színes, tarka keretben bonyolult le egy végtelenül poétikus mesét, melyet pompás tűzű muzsika fest alá. A társulat fokozott gondval készül az előadásra, mely briliáns szerepekben a lámpák elé szólítja a színház mind a három primadonnáját *Stilszerű* diszletek és elegáns, tarka jelmezek készülnek a bemutatóra, mely előreláthatóan nagy sikereket jegyezben iktatja be a Szigligeti-Színház repertoárjába a »Csókkirály«-t. A vasárnap esti bemutatón a zenekart maga a zeneszerző, *Sztojanovics* Jenő fogja dirigálni és hogy az előadás minél jobban kihozza a darab szépségeit, a bemutatót megelőzően három próbán is részt fog venni.

A Vigszínház műsorából. A Szigligeti-színház e heti műsorán két régi, kedves operette felelevenítése szerepel. Csütörtökön este *Strausz* operetteje, a *Bőregér* — ez az örökkön szép, megvesztegető finomságu operett kerül színre. A szereposztás elsőrangú: *Rozalinda* Károlyi Leona, *Adél* Diósi Nusi, *Alfréd* Toronyi, *Eizenstein* Kassay, *Frank* Sik, *Frosch* Hajnal és *Falke* Asszonyi László lesz. Nem kisebb sikerűnek ígérkezik a szombat esti előadás sem, amikor *Dóczy* Lajos bájos vigjátéka, az »Utolsó szerelem« kerül színre. *E. Kovács* Mariskával, *Hevessy* Mariskával, *Angyal* Ilkával, *Tóth*tal, *Deésy*vel és *Szarvasi* Somával a vezető szerepekben. A társulat gondos igyekvéssel készíti elő az előadást.

TÁVIRATOK.

Trónörökösünk hatáskörének bővítése.

Berlin, november 24. A Tájéblat értesülése szerint *Ferenc* József dec. 2-án különös elhatározással bővíteni fogja *Ferenc* Ferdinánd kir. herceg jogkörét, úgy, hogy a trónörökös bizonyos tekintetben résztvenne a kormányzásban. Erre a hirre vonatkozólag Bécsből azt jelentik nekünk, hogy ottani irányadó körökben eféle változásról semmit se tudnak, sőt abból, hogy az ilyen esetben szükséges előkészületeket az illető helyen még eddig nem tették meg, azt kell következtetni, hogy már régebben is fölmerült, de mindannyiszor megcáfolt hirrel vapolgunk.

Közös tengerészeti minisztérium.

Trieszt, nov. 24. Pólából jelenti a »Pocolo«: Biztos forrásból hire jár, hogy Ausztria-Magyarországon tengerészeti minisztériumot szerveznek. Az új minisztériumot a legrövidebb idő alatt életbeléptetik, amivel egyidejűleg a hadügyminisztérium tengerészeti osztályát megszüntetik. A pólai kikötő parancsnokság helyébe tengerészeti parancsnokság lép, melynek élén *Jedina* ellentengernagy fog állani. A pólai erődparancsnokságot elváltatják a kikötő parancsnokságtól és élére egy altábornagyot vagy tábornagyot állítanak.

A balkáni események.

Berlin, november 24. Rómából jelentik a Berl. Táblatnak: Isteni montenegrói körökben határozottan tagadják, hogy a Montenegró fegyverkezéséről szóló hírek megfelelnek a valóságnak. A berlini lap levelezője betekintést nyert a montenegrói külügyminisztériumnak egy Montenegró római diplomáciai képviselőjéhez intézett táviratába, melyben többek közt ez áll:

— *Kohl*mányon alapszik az a hir, hogy Montenegró tüzéséget állít fel, csapatokat von össze és háborút akar provokálni. Montenegró a mai napig nyugodt, dacára annak, hogy Bosznia-Hercegovina annexiója nemzeti jogaira és nemzeti létére rettenetes csapást jelent, bizvást várja a konferencia döntését és reméli, hogy a hatalmak nem fogják Ausztria-Magyarországnak megengedni, — hogy egy kis népet, mely csak jogait keresi, megsemmisítsen. A bécsi alarmhíreknek csak az a céljuk, hogy Ausztria-Magyarország katonai előkészületeit a montenegrói határon elleplezzék. Ezzel szemben Montenegró nem maradhat közömbös, — mert létének a fenntartásáról van szó.

Berlin, nov. 24. A Tájéblatnak jelenti Rómából: Cettinjeből hivatalos távirat érkezett, amely szerint a külügyminiszter már tizenöt nap óta nem kapott postát s valószínűleg osztrák hivatalnokai visszatartották a postát. Hir szerint török tisztek mentek Cettinjébe, ahol megvendégelték őket.

Belgrád, november 24. A kormány felszólította *Milovanovics* külügyminisztert, hogy római tartózkodását szakítsa meg és Cettinje érintése nélkül haladéktalanul utazzék vissza Belgrádba. Ugy látszik e visszahívásnak nem külpolitikai oka van, hanem a belső válsággal van összekötésben.

Berlin, november 24. Montenegrói körökben határozottan tagadják a fegyverkezést. A montenegrói külügyminiszter táviratot intézett a berlini nagykövetekhez, melyben *Kohl*mányoknak mondja a hirt, hogy Montenegró tüzéséget szálít a hegyekbe. Montenegró bevárja az európai konferencia határozatát.

Budapest, nov. 24. Budapesten, a *Mária* Terézia laktanyában állomásozó *Károly* román király nevét viselő hatodik gyalogezred parancsot kapott, hogy Boszniába induljon.

Az annexió szövegét kifogásolják.

Bécs, nov. 24. Az annexió magyar szövegét a legtekintélyesebb politikusok kifogásolják. Tény az, hogy a jelenlegi állapot nem maradhat függőben, azonban a végleges rendezésről csak akkor lehet szó, ha a bank, vámterület és a hadsereg ügye rendezve lesz.

Szerbia kölcsönöz.

Belgrád nov. 24. Szerbia állítólag egy millió dénárt kölcsönzött Montenegrónak a háboru céljaira. Ezt a hirt nem tartják valószínűnek, hacsak nem szerb puszkapor alakjában történt a kölcsönzés.

Rudnyánszky Gyula szabadlábbon.

Newyork, nov. 24. A letartóztatott *Rudnyánszky* Gyulát ma szabadlábbon helyezték. A kivándorlási hatóság nem tartotta elég alaposnak azokat az okokat, melyeket az író ellen felhoztak s ennek alapján a további eljárást megszüntette.

Igazságszolgáltatás.

Izsópallagai rablóbanda.

Izsópallaga községben az elmúlt nyáron *Tyirla* Mihály öt társával kirabolta *Nyikoru*cz Jánost, ki az nap adta el 2 tehenét. A banda főnöke a rablás alkalmával megsebesült s többi társával együtt a csendőrség kezébe került, vizsgálati fogházban aztán meghalt. Az öt fiatal rabló felett már másodnapja folyik, a minden izében bonyolult tárgyalás.

A tegnapi nap folyamán 14 tanut hallgattak ki, kik legnagyobb részt azt vallották, hogy a vádlottak a tett ideje alatt otthon tartózkodtak. A tanuvallomások során arról is szó került, hogy a meghalt tettes nem az állítólagos fejszecsapásból kifolyólag halt meg, hanem a csendőrök ütötték-verték.

Déután a kir. ügyész *Vattay* József dr nyújtotta be a kérdőpontokat, mihez a védők új, mellékkérdések kapcsolását kérték. Ez ügyben a bíróság igen sokáig tanácskozott, azonban megállapodásra nem jutottak és a tárgyalás mára halasztatott.

MULATSÁG.

Naptár.

November 29. Nyomdász kedélyes-estély.
Január 8. Jogász kolon-estély.
Január 22. Jogász kolon-estély.

Mulatság Peceszlősen. A peceszlői »Olvasókör« saját könyvtára javára folyó hó 28-án az Óvoda helyiségében műsorral egybekötött zártkörű kedélyes estélyt rendez. Kezdeté este fél 8 órakor. Belépti díj: Személyenként 1 kor., családjegye 3 korona.

EGYESÜLETEK.

A Népművelési egyesület gyűlése. A Biharmegyei népművelési egyesület ma (szerda) délután 5 órakor hivatalos helyiségében (Nagy-piac tér közs. polg. fiúiskola épület I. em. 21. ajtó) választmányi gyűlést tart.

SPORT.

A Nagyváradai Sport Egyesület Torna versenye. A Nagyváradai Sport Egyesület a folyó évi december hó 6-án a főreáliskola tornacsarnokában tornaversenyt rendez. — A programon szabad gyakorlat; csapattornászás korlátlan, továbbá nyújtó magas-ugró, függeszkedő, távolugró és súlyemelő versenyszámok szerepelnek. A helyárak 1 koronában 60, 40 és 20 fillérben vannak megállapítva. A torna-versenyre az egyesület tornászai szorgalmasan készülnek s bizonyára nem mindennapi élvezetes szórakozást fognak szerezni Nagyvárad város minden szépért és nemesért lelkesültni tudó intelligens közönségének.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítése. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a leipzig (Lipcse, Szászország) kereskedelmi kamara vásári bizottsága megküldötte hozzánk a leipzig kamara és Leipzig város tanácsa által egyetértőleg kiadott hivatalos leipzig vásár címjegyzékét azzal, hogy úgy a vásár valamint beszerzési forrás iránt érdeklődőknek, tanácsos és utólagos utbaigazítással és a kínálózó alkalmakról különösen azoknak, akik a szóban levő mintaárakat nem ismerik kellő felvilágosítással szolgáljunk. A nevezett kamara vásári bizottság választmánya ezzel kapcsolatosan a lipcsei vásár, mint nemzetközi kiviteli intézet (Die Leipziger Messe als internationales Export Institut) ismertetéséről külön körlevelet is bocsátott rendelkezésünkre, mely a vásármintátár terjedelmére, annak alakulására általánosságban továbbá a külföld részvételére vonatkozólag megfelelő áttekintést nyújt. A szóban levő vásári mintátár címjegyzék és körlevel a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig megtekinthető. Nagyvárad, 1908. nov. 22. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: Huszella Gyula, kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

A gabonátözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 24.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 24.		
Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—
20 márkás arany	— — —	23.51
20 frankos (Napoleonder)	— —	19.02
Német birodalmi márka	— —	117.96

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. nov. 24.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—	—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50	—
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	93.50	—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	94.50	—
Osztrák járadék papírban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
London vista	— —	631.50
Páris vista	— —	689.50

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Irta: C. V.

(Folytatás.)

46.

És Csörögi Török Lehel éppen e saját-ságok ingerelték, mert Csörögi szintén rendkívüli testi erővel dicsekedhetett, miután eddig-élé még nem találkozott ember, a kit le nem győzhetett volna. Hírül vitték neki, hogy Bodrogi miket művelt s ő ugyanazon erőgyakorlatokat teljesítette. Ha Bodrogiak egy négyvékás zsákot egy kézzel felemelni és vállára hajtani könnyű feladat, ez reá nézve szintén csak gyermekjáték; ha Bodrogi ostort bontva, úgy meg tudja csapni a gyepelést, hogy bög azonnal felreped, izmos kezével ő sem egyszer kapott a kerék küllőibe s megállította a kocsit menetközben.

Mit tud még az a híres Bodrogi, a mire ő képesnek ne érezné magát?

Bátor ember volt? — De hisz ő soha életében nem remegett, se e szót »félelem« nem ismeri.

Erősebb nálánál nem lehet, kétségkívül bátrabb sem.

Szóval, mint már mondtam, Csörögit, Bodrogi férfias tulajdonságai s rendkívüli ereje még csak ingerelték, a helyett hogy lehangolnák. Mindezt nem akarta a dolgot elsietni. Meglehetősen ismert Kecskemét és Szeged környékén, minden pusztát, de még körülményesebben akarta magát tájékoztatni főleg ama bizonyos tanya körül, a hol dolga lesz.

Utnak indult virradtkor; azt hitte, az egész városban még mindenki alszik, azonban csalódott, egy ember még korábban kelt volt nálánál, egy ember, kivel mintha már többször találkozott volna, a nélkül, hogy ismerné. Ez az ember most az utca tulsó sarkán betért s a házak közt eltűnt szem elől.

Csörögi folytatja utját, egy jó magyar

mértföldet haladt már, de miután egy magyar mértföld ismeretlen mennyiség, mi sem fejezhetők ki határozottan, hogy voltaképpen hány ölnyi távolságra gyalogolt. A nap, mintha csak nehezen tudna megválni attól a szép rónaságtól, melyre a délibáb vonja tündér fátyolát, teljes pompájában hanyatlott le, megaranyozván még egyszer sugaraival a láthatárt.

A tárgyak lassankint elveszték tisztán ki-vehető alakjukat, a gémes kut már csak úgy magaslik ki a széles pusztán, mint egy kérdőjel a végtelenséghez, a katángkóró futtában nyulhoz hasonlít — de ott a fűzes közt tisztán teherlenek a tanyai épület falai. — Csörögi körül akarta járni határait, hogy majd éjjel annál biztosabban tájékozhasssa magát. Az asztagok a bőség óriásaiaként emelkednek a tanyai lak körül, néhány lépésnyire azoktól volt a sérűs csűr.

Lehel kémlődve haladt a mesgyék közt, midőn egy komondor rettentő fogát vicsorgatva szakított ki a kerítés mögül. Az állat roppant nagy szája dühtől tajtékzott, szeméi villogtak s mozdulatai tanúsították, hogy támadni akar. — Csörögi még attól is tarthatott, hogy az eb csaholásával föllármázza a cselédek s valaki észre találja venni, hogy kém szemlén itt járt. Bevárta tehát, míg a rettentő állat neki ugrott s ekkor megragadván két kezével hirtelen, kettő hasitá álkapcát. A kutya kinos nyöszörgéssel Csörögi lábai elé roskadt s ez gyorsan a közel fűzesbe ment, hogy azon át hazafelé folytassa utját. De alig hogy a fűzeshez ért, egy ember bukkant elő, ugyanaz, a ki nálánál korábban kelt volt.

Az ismeretlen, kinek ki létét olvasóim jól lehet már sejtik, elszántan lépett Csörögi elébe.

— Jó napot.

— Mit akarsz?

— Azt, a mivel kelmed alkalmilag megbizni jónak látná, mindent!

Csörögi egy percig habozottnak látszik, ha a célzatos szavak értelmét tudakolja-e, avagy csak kitérő feletet adjon.

— Jól van, — mond, — ha alkalmilag oly emberre lenne szükségem, kinek, mint látom semmi dolga sincs, majd téged szólítalak föl, de most eredj s ne tartóztassál szóbeszéddel, mert sietős az utam — ezzel a két gyalogló elvált.

Csöröginek a célzatos megszólítás szerföltött nagyon nem tühette föl, miután a szegény legények felfedezik egymásban embe-rukét; mindazonáltal jobb szeretne volna, ha ezutal senkivel sem találkozik.

(Foly. köv.)

Dr. VONSKICS GYULA.

DENT GLOVES ÉS TOWNES GLOVES

A VILÁG LEGJOBB KEZTYŰI KAHATÓK.

PEAFF CZÉGNÉL

PFÄFF CZÉG VADÁSZ KÜLÖNLEGESSÉGEI MEGERKEZTEK

Az adventi szent idővel

kezdődik

Dr. Prohászka Ottokár

székesfehérvári püspök úrnak legutóbb megjelent
nagyszabású műve:

Elmélkedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomva s
kis 8-adrét alakban 736 oldalra terjed.

Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor.
Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadó-
hivatalában Esztergomban.

Ugyanott kapható az illusztris szerzőnek eddig
megjelent többi nagybecsű műve is, ugyanitt:

**Isten és a Világ. Különös tekintettel a
természettudományokra.** Második kiadás. Nagy
8-adrét, 250 oldal. Ára füzve 2 kor. 40 fill., köt-
ve 3 kor. 40 fill.

**A keresztény bűnbánat és bűnbö-
csánat.** A budapesti m. kir. tudományegyetem
hittani kara által a Horváth-féle jutalommal kitün-
tetett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét,
325 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor.

**Föld és Ég. Kutatások a geologia és
theologia érintkező pontjai körül.** Harmadik ki-
adás. Nagy 8-adrét, 462 oldal. Ára füzve 6 kor.,
kötve 7 kor. 50 fillér.

Domínus Jesus. Nyolc konferencia,
melyet a budapesti egyetemi templomban tartott dr.
Prohászka Ottokár. Második kiadás 8-adrét, 112
oldal. Ára füzve 1 kor. 20 fill., kötve 1 korona
80 fillér.

A diadalmas világnézet. Második ki-
adás. Nagy 8-adrét, XII. és 292. oldal. Ára füzve
4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.

Egyben ajánlom a fűző urak becses
figyelmébe dúsan berendezett és nagy vá-
lasztéku szent kép, rózsafüzér és ima-
árhány raktáramat a legjutányosabb
árak mellett.

Mutatvány küldeményeket választás
végett, valamint minta-képeket kívánatra
szívesen küld

Buzárovits Gusztáv,

könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése
Esztergomban.

Magyar királyi államvasutak. Üzletvezetőség
Szeged.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzletve-
zetősége a vonalain 1909. évben szükséges 6500
drb. III. rangú tölgytalpfa és 12 m³ tölgy váltó
talpfa szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket ma-
gában foglaló aánlati felhívás a magyar királyi ál-
lamvasutak szegedi üzletvezetőségénél megszerezhető és
a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és va-
lamennyi üzletvezetőségénél megtekinthető. Ugyancsak
az említett hivataloknál tekinthetők meg a hivatalos
órák alatt a szállításra vonatkozó általános és kü-
lönleges szállítási feltételek is, mely utóbbiak a ma-
gyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti
nyomatványtárából megszerezhetők. Az általános fel-
tételék ára 50, a különlegeseké pedig 30 fillér da-
rabonként, melyhez postán szállítás esetén bérmenté-
sítésre 20 fillér is beküldendő a nevezetű hivatalhoz.

Az ivenként egy koronás magyar okmánybélyeg-
gel ellátott ajánlatok és az ivenként 30 filléres ma-
gyar okmánybélyeggel ellátott ajánlati felhívások ezen
külcimmal: Ajánlat 38671—908. szhoz 1908. no-
vember hó 28-án éli 12 óráig a magyar királyi ál-
lamvasutak szegedi üzletvezetősége általános osztályá-
nak főnökéhez ben utjandók, vagy postán beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek ér-
tékének megfelelő 5 százalék készpénzben, vagy ál-
lami lotétékre alkalmas értékpapírokban 1908. év
november hó 27-én déli 12 óráig a szegedi üzletve-
zetőség gyűjtőpénztáránál leteendő, esetleg posta ut-
ján oda beküldendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő ajánlatok, to-
vábbá olyanok, melyekben javítások, vakarások for-
dulnak elő, nemkülönben melyek nem a kitűzött ha-
táridőig érkeznek, végre oly ajánlatok, melyekre nézve
az előírt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vé-
telre nem számíthatnak.

Az üzletvezetőség.

Magyar királyi államvasutak igazgatóság.

293675.-C III. 908.

Osztrák-magyar-olasz-francia sze- mély és podgyász forgalom.

A magyar királyi államvasutak igazgatóság köz-
hírré teszi, hogy a fentmegjelölt forgalomban 1909
január hó 1-ével Budapest keleti p. u. állomásról
ugy Ujdombovár-Fiume-Cormoneon mint Ujdombovár-
Fiume-Menfalcone-Cervignanon áll közvetlen I. és II.
osztályu gyorsvonatu menetjegyek fognak kiadni
Cannen, Florenz, Milanó, Napoli, Nizza, Róma és
Venezia állomásokra. Az említett viszonylatokban
ugyanakkor közvetlen podgyászszámolás is fog rend-
szerezettetni.

Az igazgatóság.

Tüzifát

legolcsóbb napi árakon házakhoz
:: szállítanak ::

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyíri ház.

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

BELÉPÉSI FELHÍVÁS.

A „Biharmegyei Korona Takaré- és Hitelszövetkezet”

1909. ÉVI JANUÁR HÓ 1-ÉN ÚJ ÉVTÁRSULATOT
KEZD, MELY 1911. DECEMBER VÉGÉIG TART.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez,
vagyis legalább 1 koronának heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett ösz-
szeg három év leteltével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek kész-
pénzben fizettetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen).
A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy
szükség esetén gyorsan olcsó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg
erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel
működik; tagjai a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalék-
ban részesülnek.

A szövetkezet helyisége a „Biharmegyei Takarékpénztár” I.
emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca
3. szám alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten lévő váltóüzletben már a mai naptól
kezdve elfogadjatnak, melyek mielőbbi eszközésére felkérjük a szövetkezet
t. tagjait, valamint az újonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1908. november hó.

534 1-16

A „BIHARMEGYEI KORONA TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZET” IGAZGATÓSÁGA:

Dr. Wallner Ödön Fleischhackker Gyula Pekanovits Imre
Schwartz Ferenc Weinberger Jakab

A Fekete Sas nagyszálloda éttermei megnyitása.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönséggel tudatni, hogy a Fekete Sas nagyszálloda éttermeit 1908. évi nov. hó 21-én a helybeli cs. és kir. 37-ik gyalogezred zenekarának hangversenyével megnyitom. Egyben tudatom, hogy magyar és francia konyhát vezetek és csakis a legkiválóbb bel- és külföldi borok, valamint összes helyiségeimben kizárólagosan Dréher-féle dupla márciusi sör jön kimérésbe. Azon készséges kijelentésem kapcsán, miszerint minden tehetségemet és erőmet összpontosítandom arra, hogy a mélyen tisztelt közönség legmesszebb menő igényeit is kielégítem, legyen szabad a mélyen tisztelt közönség szíves támogatását kikérem. :::

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad, 1908. nov. 19.

BENRÁD ALBERT,
a »Fekete Sas« nagyszálloda
éttermeinek bérlője.

daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyereséget hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{3}$ részét 6%-os kamattal mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

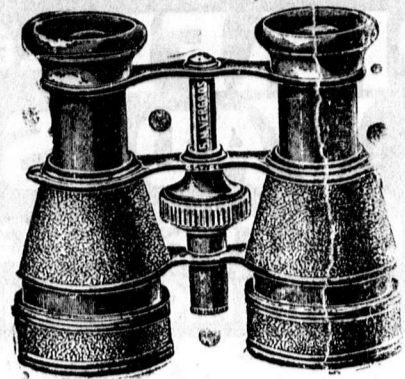
Vidéki tagok a heti fizetéseket postai chequelapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával tizletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1909. január 1-től kezdődő 14-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlet-helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

A Polgári Takarékpénztár és Segélyszövetkezet Igazgatósága.

Az évtársulatok befizetési vasárnap kivételével a hét bár melyik napján eszközölhetők.

Megfelelő szemüvegek orcsiptető, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látszerésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközöltek! Saját műhely!

Belépési felhívás a Polgári takarékpénztár és segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A »Polgári Takarékpénztár és Segélyszövetkezet« 1909. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át vagyis 1911 év végéig tart. Mindenki tetszésszámban szeritán jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik s mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerülthaszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s vegyileg tisztít

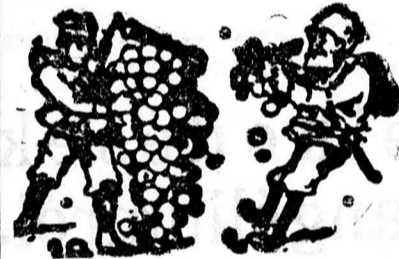
Mindennemű fehérneműek mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítókban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakoszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398

Szőlő-oltványokat

szállít, fajtiszta ságúért jótállva legdusabb választékban a már évek óta elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 39. sz. (Nagyküküllő-megye)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkező elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől szőmint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

■ kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon. ■
Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruháza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó bevásárlási forrás.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap
- alatt készülnek.

Mérték utáni megren-
delések elfogadtnak.

